

Checklist: Lees- en spellingproblemen en meertaligheid

In te vullen door: school (leerkracht/IB'er) in overleg met ouders, eventueel met iemand die als tolk kan fungeren.

Als er bij kinderen voor wie Nederlands de tweede taal is lees- en spellingproblemen bestaan, is het van belang om na te gaan of de achterstand bij lezen en spellen komt door een specifieke stoornis, een algemeen taalprobleem óf nog onvoldoende kennis van de Nederlandse taal. Deze checklist vormt een eerste stap in het maken van onderscheid hierin. Daarbij komen achtereenvolgens vragen over de achtergrond van het kind, vragen over de taalvaardigheid in de moedertaal en vragen over de beheersing van het Nederlands als tweede taal aan bod.

Bij beheersing van het Nederlands wordt onderscheid gemaakt tussen DAT en CAT. DAT staat voor 'Dagelijks Algemeen Taalgebruik'. Hiermee wordt bedoeld op informele taal die betrekking heeft op concrete gebeurtenissen en onderwerpen die in de context aanwezig zijn. CAT staat voor 'Cognitieve Academische Taalvaardigheid' en betreft formele taal ten aanzien van abstracte zaken en onderwerpen die zich buiten de eigen context bevinden. Een goede beheersing van DAT is belangrijk voor het leren van CAT. Kinderen met een anderstalige achtergrond hebben twee tot drie jaar nodig om deze DAT taal te verwerven, mits er een goed taalaanbod vanuit de omgeving is. Zij hebben bovendien vijf tot zeven jaar nodig om de CAT taal te verwerven. De mate van beheersing van de moedertaal is van invloed op de verwerving van een tweede taal (als er een goed concept is van een woord in de moedertaal, is het makkelijker er een nieuw woord (Nederlandse vertaalequivalent) aan te koppelen).

Achtergrondinformatie

1. In welke talen wordt met het kind gecommuniceerd?

2. Welke talen worden thuis gesproken?

3. Als het kind een vraag gesteld wordt, in welke taal antwoordt het dan?

Thuis: _____

Op school: _____

4. In welke talen heeft het kind onderwijs gevolgd?

Taal _____ Groep ___ t/m groep ___ Leeftijd kind ___ jaar t/m ___ jaar

Taal _____ Groep ___ t/m groep ___ Leeftijd kind ___ jaar t/m ___ jaar

Taal _____ Groep ___ t/m groep ___ Leeftijd kind ___ jaar t/m ___ jaar

Taal _____ Groep ___ t/m groep ___ Leeftijd kind ___ jaar t/m ___ jaar

5. Hoe lang is het kind in Nederland? ___ jaar

6. Sociale activiteiten: Welke sociale activiteiten heeft het kind waarbij Nederlands wordt gesproken? Denk aan vriendschappen, verenigingen etc.

7. Veilige basis: Is er voldoende veilige basis om tot leren/ontwikkelen te komen (mogelijk trauma, onveilige hechting)? ja/nee

Toelichting:

Taalvaardigheid moedertaal

1. Hoe goed beheerst het kind de moedertaal, vergeleken met leeftijdgenoten die dezelfde moedertaal hebben? *Omcirkel a.u.b. het antwoord dat van toepassing is. Als u het niet weet, kiest u het antwoord 'weet niet'.*

	0 = helemaal niet 5 = voldoende 10 = goed											
BEGRIJPEN	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	weet niet
SPREKEN	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	weet

LEZEN	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	niet weet niet
SPELLING	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	weet niet

2. Praten: Op welke leeftijd begon het kind met praten in de eigen taal? ____ jaar
3. Spraak: Is het kind moeilijk te verstaan en/of te begrijpen omdat het bepaalde klanken moeilijk uit kan spreken? ja/nee

Toelichting:

4. Woordenschat: Hoeveel woorden kent het kind vergeleken met leeftijdgenoten die dezelfde moedertaal hebben? veel/weinig/evenveel

5. Zinsbouw: Maakt het kind goede zinnen? ja/nee

Toelichting:

6. Taalbegrip: Zijn er begripsproblemen in de eigen taal? Bijv. het kind geeft soms antwoorden die niet bij de vraag passen en/of begrijpt opdrachten niet. ja/nee

Toelichting:

7. Lezen en spelling: Heeft het kind moeite gehad met het aanleren van de letters/tekens? ja/nee

Toelichting:

8. Lezen: Waren er problemen met het leren lezen? Zo ja, welke? ja/nee

Toelichting:

9. Spelling: Waren er problemen met het leren schrijven? Zo ja, welke? ja/nee

Toelichting:

10. Hulp: Is er extra hulp geboden op het gebied van lezen en/of spelling? Zo ja, welke? ja/nee

Toelichting:

Taalvaardigheid Nederlands als tweede taal

1. Hoe goed beheerst het kind de Nederlandse taal, vergeleken met leeftijdgenoten? Omcirkel a.u.b. het antwoord dat van toepassing is.

	0 = helemaal niet			5 = voldoende				10 = goed			
BEGRIJPEN	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
SPREKEN	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
LEZEN	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
SPELLING	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2. Taalvaardigheid: Is er een groot verschil tussen mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid? ja/nee

Toelichting:

3. Taalbegrip: Is er verschil tussen taalbegrip in vrije situaties en taalbegrip in taakgerichte situaties? ja/nee

Toelichting:

4. Taalproductie: Is er verschil tussen taalproductie in vrije situaties en taalproductie in taakgerichte situaties? ja/nee

- Welke specifieke fouten worden gemaakt?

- Hoe is de woordenschat?

- Hoe is de zinsbouw?

5. Schriftelijk taalgebruik: lezen

- Accuratesse: worden er veel fouten gelezen? ja/nee

Zo ja, welk soort fouten wordt gemaakt?

- Snelheid: zijn er tempoproblemen? ja/nee

Zo ja, licht de problemen kort toe:

6. Schriftelijk taalgebruik: schrijven

- Accuratesse: worden er veel fouten geschreven? ja/nee

Zo ja, welk soort fouten wordt gemaakt?

- Snelheid: zijn er tempoproblemen? ja/nee

Zo ja, licht de problemen kort toe:

7. Algemeen: zijn er contrasten in de leerontwikkeling? ja/nee

Toelichting:

8. Hulp: Is er sprake geweest van specifieke hulp bij:

Taalbegrip	ja/nee
Taalproductie	ja/nee
Lezen	ja/nee
Spellen	ja/nee

Zo ja, wat is er gedaan?

Wat is het resultaat daarvan geweest?

Conclusie

